

Datum

2022-10-13

Vår referens

Filip Roslund

Miljöinspektör

filip.roslund@malmo.se

**Remiss från Statens Geotekniska Institut om Grunder för riskbedömning av förorenade sediment
MN-2022-9742**

Sammanfattning

Statens geotekniska institut (SGI) har tagit fram rapporten ”Grunder för riskbedömning av förorenade sediment. Underlag till vägledning.”. Rapporten är den andra av totalt fem underlagsrapporter som kommer utgöra underlag till en webb-vägledning om riskbedömning av förorenade sediment.

I rapporten presenteras grunder för riskbedömning av förorenade sedimentområden som är så förorenade att de behöver utredas, undersökas och eventuellt åtgärdas. Förorenat sediment utgörs av material, exempelvis partiklar med tennföroeningar från båtskrov, som sjunker ner genom vatten och samlas på havs- och sjöbotten. Grunderna för riskbedömning av förorenade sediment utgår från de spridnings- och exponeringsvägar samt skyddsobjekt som ofta aktualiseras i vattenmiljön. De baseras även på de miljörättsliga bestämmelser och miljö- och hållbarhetsmål som är av relevans för vattenmiljön samt Naturvårdsverkets utgångspunkter för avhjälpande av förorenade områden.

Miljönämnden är positiv till det pågående framtagandet av en vägledning för riskbedömning av förorenade sediment. Rapporten har en logisk och lättföljd struktur, och tar upp de mest relevanta aspekterna för riskbedömning av förorenade sediment. Miljöförvaltningen delar de ställningstaganden som beskrivningar som framgår av rapporten.

SGI planerar att ta fram ytterligare tre underlagsrapporter till den kommande vägledningen. Miljönämnden vill gärna ta del av dessa och ges möjlighet till yttrande.

Förslag till beslut

1. Miljönämnden svarar på Statens geotekniska instituts remiss enligt miljöförvaltningens förslag till yttrande.

2. Miljönämnden justerar paragrafen omedelbart.

Beslutsunderlag

- Tjänsteskrivelsen, daterad 2022-10-13
- Bilaga 1 Missiv – Grunder för riskbedömning av förorenade sediment

- Bilaga 2 Remiss – Grunder för riskbedömning av förorenade områden. Underlag till vägledning.

Beslutsplanering

Miljönämnden, 2022-10-27

Beslutet skickas till

Statens geotekniska institut via sgi@sgi.se

Ärendet

Statens geotekniska institut har översänt rapporten ”Grunder för riskbedömning av förorenat sediment. Underlag till vägledning.”. Svar önskas senast 10 oktober 2022, men förlängd remisstid har efterfrågats och beviljats till 2022-10-28.

Bakgrund

Inom ramen för Regeringsuppdrag om Förorenade Sediment (RUFSS) har SGI fått i uppdrag att ta fram en vägledning för riskbedömning av förorenade sediment. Vägledningen är tänkt att användas tillsammans med redan tillgänglig vägledning för förorenade områden, genom Naturvårdsverkets webb och Naturvårdsverkets rapporter 4918, 5976, 5977 och 5978. Befintliga rapporter har tonvikt på markfrågor, då erfarenheten är större gällande utredningar och åtgärder av förorenad mark än exempelvis sediment. Eftersom det finns många skillnader mellan mark och sediment är befintlig vägledning inte tillräcklig vid riskbedömning av förorenade sediment. Den planerade vägledningen ska ta vid där befintliga vägledningar, beskrivningar och tillvägagångssätt inte bedöms vara tillräckliga eller tillämpbara för just sediment.

Riskbedömningsvägledningen för förorenade sediment utformas i webb-format och för att den ska kunna vara så kortfattad och precis som möjligt tas underlagsrapporter fram. Beskrivningarna i rapporten är övergripande, och tanken är att de punktlister som ingår i avsnitten 2-9 ska kunna användas som checklistor över olika aspekter som behöver ingå vid både förenklade och fördjupade riskbedömningar.

I arbetet med vägledningen kommer ytterligare tre underlagsrapporter tas fram, med fokus på åtgärds mål, exponerings- och belastningsanalys respektive effektanalys och riskkaraktärisering. Sedan tidigare har en underlagsrapport tagits fram med fokus på de miljörättsliga bestämmelser och miljö- och hållbarhetsmål som aktualiseras vid framtagande av övergripande åtgärds mål för förorenade sedimentområden. Miljönämnden har varit remissinstans även för den första rapporten.

Rapporten är indelad i nio avsnitt. Ett inledande avsnitt avhandlar utgångspunkterna för framtagande av förenklad respektive fördjupad riskbedömning och hur riskbedömning av förorenade sediment skiljer sig från Naturvårdsverkets utgångspunkter för hur risker bör bedömas, som tar sin utgångspunkt i förorenad mark. Det första avsnittet innehåller också en kort lista över relevant terminologi. De följande avsnitten avhandlar de aspekter som ska vägas in i riskbedömningen; spridning och belastning av föroreningar från förorenade sediment, effekter på organismer som lever i eller exponeras via den påverkade recipienten, direkta och indirekta hälsoeffekter på människor, samverkande påverkansfaktorer, planerat nyttjande av området, miljö kvalitetsnormer, ämnen med särskilt farliga egenskaper samt framtidsscenarioer.

Förvaltningens förslag till yttrande

Miljönämnden vill framföra följande synpunkter som bör beaktas och arbetas in i kommande förslag.

Miljönämnden är positiv att en vägledning för riskbedömning av förorenade sediment ska tas fram. Förorenade sediment är ett stort problem i Malmös hamnbassäng och den planerade vägledningen är mycket välkommen.

Miljönämnden anser att rapporten väl fyller sitt syfte, och har endast några mindre kommentarer:

I avsnitt 3, som behandlar påverkan på organismer, ligger textens fokus i huvudsak på fisk. Miljönämnden anser att det vore bra om resonemanget om påverkan på ekosystemet utvecklades. Ålgräsängar är en viktig marin miljö, som utgör livsmiljö för ett stort antal marina djur och växter. De växer på relativt grunda djup, där även risken för förorenade sediment är stor. Det bör lyftas fram som en aspekt av påverkan på organismer och ekosystemtjänster.

I avsnitt 6 avhandlas frågan om föroreningarna i sediment utgör ett hinder för att utnyttja naturresurser. I detta avsnitt, men även på andra ställen i rapporten, framställs det som att uttag av råvatten endast sker för dricksvattenproduktion. Råvatten kan tas ut även för andra syften, så som bevattning, processvatten eller som hushållsvatten som inte är dricksvatten. Miljönämnden anser att det är former av resursanvändning som också bör tas i beaktande vid riskbedömning av förorenade sediment. En annan typ av möjlig resursanvändning som bör tas i beaktande i relation till förorenade sediment är möjligheten att utvinna energi, exempelvis genom sjövärme och vågkraft, utan att ge upphov till föroreningsspridning.

I flera av rapportens avsnitt berörs att förorenade sediment på naturlig väg kan överlagras av mindre förorenade sediment, med följderna att de förorenade sedimenten kapslas in. Inkapsling av förorenade sediment kan även utföras med avsikt, i fall där det bedöms finnas behov att göra en vattenmiljö grundare. Det kan till exempel handla om tidigare hamnbassängar som ska anpassas för rekreativ användning. Samtidigt kan i samma område utföras pålningsarbeten, som riskerar bidra till spridning av föroreningar från sediment, i syfte att möjliggöra expansion av stadens bebyggelse och infrastruktur. Miljönämnden vill lyfta att det i en riskbedömning är viktigt att ta hänsyn till att det i ett sedimentområde samtidigt kan pågå olika åtgärder med motverkande syften gällande risk för spridning från förorenade sediment.

Utöver önskemålen ovan om vissa förtydliganden samt utvecklingar av några resonemang anser miljönämnden att rapporten tar upp de aspekter som miljönämnden bedömer är relevanta vid riskbedömning av förorenade sediment. Rapportens upplägg och inramning är pedagogiska, och texterna är logiska och lätta att följa. Miljönämnden håller med i de ställningstaganden och beskrivningar som framgår av rapporten. Miljönämnden bedömer att rapporten är ett bra underlag till den planerade tillsynsvägledningen och kommer vara ett bra och användbart stöd vid riskbedömning av förorenade sediment.

När det gäller de tre ytterligare planerade underlagsrapporterna till den kommande vägledningen vill miljönämnden gärna ta del av även dessa och ges möjlighet till yttrande.

Barnkonventionen

Beaktande av barnkonventionen är inte aktuellt i detta ärende.

Förslaget har utarbetats av Filip Roslund, miljöinspektör

Samråd har skett med Maria Lecander, utredare, enheten för avfall och vatten, Martin Stockfors, miljöinspektör, enheten för avfall och vatten, Erik Molin, stadsjurist, enheten för kansli och juridik och Nicklas Lindgren, enhetschef, avdelningen för miljö och hälsoskydd.

Ansvariga

Rebecka Persson
Miljödirektör

Ola Gustafsson
Avdelningschef
Avdelningen för miljö- och hälsoskydd